

9. prednáška (21.11.2022)

**Budujeme triedy
alebo**

Murovanie v OOP

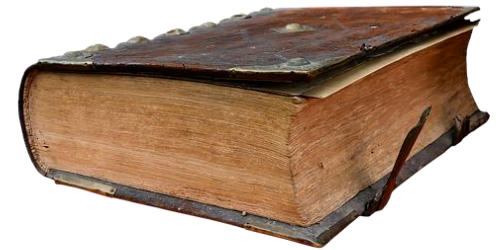
Knižnica

Zadanie

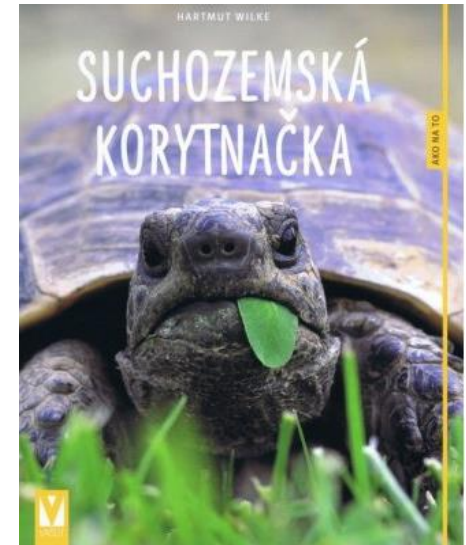
- Cieľ: pohodlná správa knižnice, resp. zbierky kníh.
- Vyžadovaná **funkcionalita**:
 - vieme vložiť info o novej knihe
 - odstrániť knihu zo zbierky
 - vypísať názvy všetkých kníh v knižnici
 - vypísať tie knihy, ktoré boli vydané v konkrétnom roku
 - vypísať tie knihy, ktoré napísal konkrétny autor
 - vypísať tie knihy, ktoré majú podľa nášho hodnotenia aspoň 8 bodov (na stupnici 0-10)
 - ...

Zadanie

- Dôležité informácie o každej knihe:
 - názov knihy
 - mená autorov
 - rok vydania knihy
 - žáner/tematika do ktorých spadá
 - kniha môže mať viac žánrov (napr. "western a dobrodružný")
 - hodnotenie kvality knihy: 0-10

Funkcionalita vs. dáta

- Dve kľúčové (základné) množiny požiadaviek:
 - **S akými dátami** bude program pracovať
 - **Aké služby** má poskytovať resp. **akú funkcionalitu** má program mať
- Pokiaľ nemáme jasno v ľubovoľnom z týchto bodov, ani nezačíname programovať!
- Princíp logického **rozdelenia na dáta a funkcionalitu** zachovávajú aj elementárne “súčiastky” **OOP - triedy**

Funkcionalita vs. dáta

- Princíp logického rozdelenia na dáta a funkcionalitu zachovávajú aj elementárne “súčiastky” OOP - triedy

```
public class PrepinaciaHra extends WinPane {  
    private boolean[][] doska = new boolean[6][6];  
    private boolean hraBezi = true;  
    public PrepinaciaHra() {..  
        public void kresliMriezku() {..  
        public void kresliDosku() {..  
        public boolean dobraSuradnica(int r, int s) {..  
        public void tah(int r, int s) {..  
    }
```

Dáta {

Funkcionalita {

Rozdeľuj a panuj

Ťažké problémy rozbiť na podproblémy.

V zložitom systéme (svete) identifikovať jednoduchšie časti - komponenty celku.

Realita vs. objekty a ich triedy

Zoznam/správca kníh

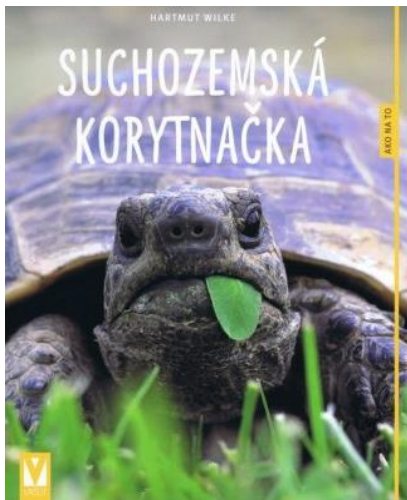
`public class Library`

Library závisí od triedy Book

`public class Book`

Kniha

Zmysel života?

Objekty

- Objekt:
 - poskytovateľ funkcionality
 - „obal“ na dáta, ktoré patria k sebe

String

Color

Point2D

StringBuilder

Turtle

MouseEvent

WinPane

Kniha a jej dáta

- Keď vieme s akými dátami budeme pracovať, musíme sa rozhodnúť, **ako budeme dáta uchovávať**.
- Zadanie v časti “dáta o jednom filme”:
 - názov knihy
 - mená autorov
 - rok vydania knihy
 - žáner / tématika do ktorých spadá
 - hodnotenie kvality knihy: 0-10

Ako budem dáta uchovávať?

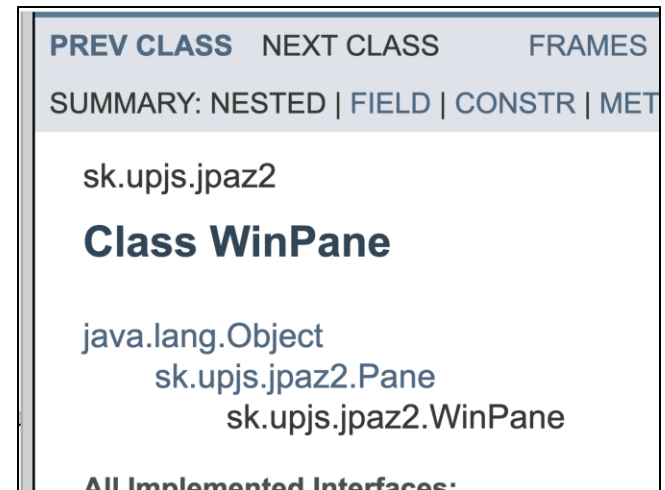
- názov knihy
 - `String`
- mená autorov
 - `String[]`
- rok vydania
 - `Int`
- žánre do ktorých spadá, predpokladáme, že kniha môže mať viac žánrov
 - `String[]`
- hodnotenie kvality knihy na stupnici od nula do desať
 - `double`

Inštančné premenné
objektov triedy Book?

Trieda Book

- Vytvoríme si triedu `Book`, ktorá bude **šablónou** pre všetky knihy a umožní im uchovávať si tieto informácie

- Akú triedu vylepšujeme?
 - nepotrebuje funkcionality `Turtle` ani `WinPane`
 - rozšírime triedu `Object`
 - z triedy `Object` pochádzajú **všetky** triedy v Java

Trieda ako obal pre viac premenných

```
public class Book extends Object {  
    private String    title;  
    private String[]  authors;  
    private int       publicationYear;  
    private String[]  genres;  
    private double    rating;  
}
```


Trieda ako obal pre viac premenných

```
public class Book extends Object {  
    private String    title;  
    private String[]  authors;  
    private int        publicationYear;  
    private String[]  genres;  
    private double     rating;  
}
```

Nemusíme
písať

Použitie

- Môžeme vytvárať nové objekty triedy `Book`:

```
public class Launcher {  
    public static void main(String[] args) {  
        Book theLittlePrince = new Book();  
        Book effectiveJava = new Book();  
        ...  
    }  
}
```


Ale ako dostaneme dáta
do objektov?

Ako dostať dáta do objektov?

Čo robia slovíčka **public** a **private**?

- Ako to robia iné objekty a triedy?

- Konštruktory

```
String s = new String("Java");
```

```
Color c = new Color(100, 200, 100);
```

- Metódy

```
franklin.setX(100);
```

```
franklin.getX();
```

```
sb.append('a');
```


Zapúzdzrenie (Encapsulation)

- **Zabraňuje** priamemu prístupu k dátam (vnútorným častiam) objektu
- **Dáta a metódy**, ktoré s nimi pracujú, sú spolu.
- Každý objekt navonok sprístupňuje rozhranie (=metódy), pomocou ktorého (a nijako inak) sa s objektom pracuje.
 - objekty sú **zodpovedné** za konzistentný obsah svojich inštančných premenných
 - s objektami sa chceme rozprávať **iba cez ich metódy**

Setter

- **Setter** = metóda na nastavenie hodnoty inštancnej premennej
- Vie meniť hodnoty privátnym inštančným premenným
- Môže vykonávať kontroly
- Ak sa jej nová hodnota nepáči, môže zmenu odmietnuť, vypísať hlášku alebo hocičo iné..

```
private Typ premenná;
```

```
public void setPremenná(Typ premenná) {  
    this.premenná = premenná;  
}
```


Getter

- **Getter** = metóda na vrátenie hodnoty inštancnej premennej
- Vie čítať hodnoty privátnych inštančných premenných
- Nemusíme sprístupniť všetky

private Typ premenná;

```
public Typ getPremenná(){  
    return this.premenná;  
}
```

- Settery a gettery nám vie vygenerovať Eclipse:
 - Source -> Generate Getters and Setters

Setter, getter a referencie

```
public String[] getAuthors() {  
    return authors;  
}
```

Vrátenie referencie na pole
narušuje princíp
zapúzdrenia!

Obsah String-ov meniť
nemožno, vrátenie referencie
na String je OK.

```
public String[] getAuthors() {  
    return authors.clone();  
}
```


Konštruktor

- Doteraz známy aj ako „inicializačná metóda“
- Môže mať žiaden alebo viac parametrov
- Môžeme ich mať viac v jednej triede
 - musia sa líšiť počtom alebo typmi parametrov
- Volá sa cez **new**

```
File adresar = new File("C:/Windows");  
File subor = new File(adresar, "system.ini");  
Scanner sc = new Scanner(subor);
```


Konštruktor

- Každý konštruktor
 - vytvára objekt podľa šablóny - triedy
 - napĺňa inštančné premenné hodnotami
- Programátorom napísané konštruktory môžu nastaviť vhodnejšie inicializačné hodnoty ako default

Konštruktor

- Meno má rovnaké ako meno triedy v ktorej sa nachádza
- Nepíšeme návratový typ, nemá žiaden **return**

```
public class Book {  
  
    public void Book(...parametre...) {  
        ...  
        return this;  
    }  
  
    ...  
}
```

Ukážka

Pravidlá na zapamätanie

- Každá trieda má aspoň jeden konštruktor
- Ak nie je žiaden konštruktor napísaný programátorom, doplní sa neviditeľný implicitný konštruktor:

```
public class Book {
```

```
    public Book() {  
    }  
}
```

Takto by vyzeral
implicitný konštruktor
keby ho bolo vidieť

```
...  
}
```


Konštruktor

- Vieme ho generovať z Eclipsu
 - Source -> Generate Constructor using fields
- Ak máme vytvorený konštruktor s parametrami, implicitný konštruktor **sa nedopĺňa!**
 - ak aj potom chceme používať konštruktor bez parametrov, musíme si ho vytvoriť explicitne!
- Konštruktor môže volať iný svoj konštruktor
 - musí to byť ale prvý príkaz konšuktora
 - **this**(...parameter...)

Napíňanie priamym prístupom

● Najhorší a neodporúčaný prístup

- zmažeme ochranu inštančných premenných:
private
- pristupujeme do vnútra objektu cez bodku nasledovanú názvom inštančnej premennej

Ukážka

● Kým na to nemáme pádne dôvody, **nikdy** to nerobíme pretože:

- si objekty nedokážu ochrániť svoje premenné
- vyladená trieda sa môže stať nestabilnou pri nevhodnom použití
- používateľ metódy musí ovládať vnútornú logiku triedy, aby sa ju odvážil používať bez obavy, že utrpí jeho vlastný program

Vytvárame zoznam kníh

- Chceme uchovávať veľa kníh
- Pozor na prvoplánové riešenia:

```
public class BooksTest {  
    public static void main(String[] args) {  
        ...  
        Book[] knihy = new Book[4];  
        knihy[0] = theLittlePrince;  
        knihy[1] = effectiveJava;  
        knihy[2] = harryPotter3;  
        knihy[3] = oxfordDictionary;  
    }  
}
```


Zadanie

- Chceme vedieť:
 - vložiť novú knihu
 - vymazať knihu
 - vypísať všetky knihy v knižnici
 - vypísať knihy, ktoré zodpovedajú danému žánru (napr. sci-fi)
 - vypísať tie knihy, ktoré vznikli pred viac ako 20 rokmi
 - vypísať všetky knihy, ktoré napísal daný autor
 - vypísať knihy, ktoré sú podľa nášho hodnotenia na stupnici od 8 do 10.

Realita vs. objekty a ich triedy

Zoznam/správca kníh

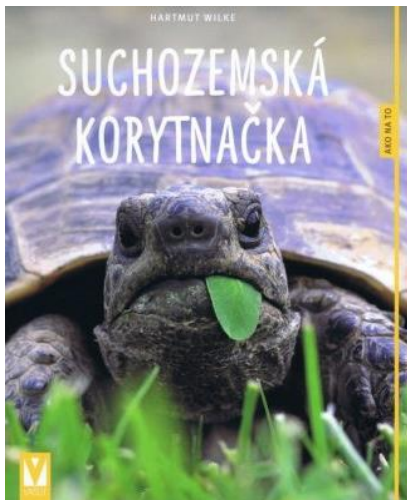
public class Library

Library závisí od triedy Book

public class Book

Kniha

Zmysel života?

Správca kníh vs. zapúzdrenosť

- Všetky dôležité dáta majú svojho „správcu“
- **Správca** = objekt vhodnej triedy
- **Dáta** = uložené v privátnych inštančných premenných tohto objektu
- Dáta môžeme spravovať len cez metódy objektu, ktorý dáta drží
- Správcom pre naše pole filmov bude objekt novej triedy Library

Kostra triedy Library

```
public class Library {  
    private Book[] books;  
  
    public Library() {  
        books = new Book[0];  
    }  
    public void addNewBook(Book book) {  
    }  
    public void deleteBook(Book book) {  
    }  
    public void printAll() {  
    }  
    public void printByGenre(String genre) {  
    }  
    ...  
}
```


Dopĺňame telá metód

- Pri vkladaní nafukujeme pole a pridávame novú knihu
- Pri mazaní nájdeme knihu a skracujeme pole
 - Hľadáme podľa inštancie
 - Hľadáme podľa názvu knihy (iná verzia tej istej metódy)

Preťaženie metód

- Vhodné v prípade, že metódy robia to isté len sa líšia svojim vstupom
 - Počtom parametrov alebo
 - Aspoň jedným **typom** parametra

```
public void deleteBook(Book book) {  
    ...  
}
```

```
public void deleteBook(String title) {  
    ...  
}
```


Preťaženie metód

- Nestačí, že sa líšia názvom parametrov alebo návratovým typom

```
public int vypocet(int vstup1, double vstup2) {
```

```
    ...
```

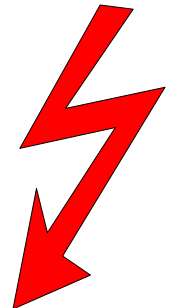
```
}
```

```
public double vypocet(int prva, double druha) {
```

```
    ...
```

```
}
```

```
double vysledok = 3.0 * this.vypocet(5, 2.0);
```


Signatúra metódy

- Metóda nie je identifikovaná len názvom...
- **Signatúra metódy:**
 - názov metódy
 - (usporiadaný) zoznam typov parametrov metódy

```
public double vypocet(int prva, double druha)
```

Signatúra: [vypocet, int, double]

- Trieda nemôže mať 2 metódy s rovnakou signatúrou...

Dopĺňame telá metód

- Nasleduje plejáda metód na výpis tých kníh, ktoré spĺňajú nejakú požiadavku

```
public void printAll() { }
```

```
public void printByGenre(String genre) { }
```

```
public void printByPublicationYear(int year) { }
```

```
public void printByAuthor(String author) { }
```

```
public void printByRating(double from, double to) { }
```


Library vs. Book

- Pri výpise by sme chceli vidieť nie len názov ale aj ostatné vlastnosti
 - práca s viacerými súkromnými premennými kníh
- Zoznam kníh nebudeme zaťažovať spracovaním týchto cudzích premenných, poprosíme príslušné knihy, nech nám vygenerujú sformátovaný výstup
 - vo všeobecnosti, každú rozumnú funkcionálnu časť delegujeme na objekty triedy Book

Dopĺňame telá metód

- V zozname kníh už pohodlne využívame to, čo potrebujeme

```
public class Library {  
    ...  
    public void printAll() {  
        for (int i=0; i < books.length; i++) {  
            System.out.println(books[i].toString());  
        }  
    }  
    ...  
}
```


Dopĺňame telá metód

- Podobne hľadanie v súkromnom poli autorov a žánrov necháme na knihy

```
public class Library {  
    ...  
    public void printByGenre(String genre) {  
        for (int i=0; i < books.length; i++) {  
            if (books[i].hasGenre(genre))  
                System.out.println(books[i].toString());  
        }  
    }  
    ...  
}
```


Zopakujme si

- Dáta a funkcionalita, premenné a metódy
- Trieda Object
- Private a public
- Zapúzdrenosť
- Gettre a settre
- Konštruktory
- Signatúra metódy
- Pret'aženie metódy

Ďakujem za pozornosť !

